

OSONÓ NAPLÓ

2012. március 29.- április 23.

2012. március 30.

Helyi idő szerint 18.30-kor száll le a repülőgépünk Bangkokban. Otthoni idő szerint fél három. Rengeteg ember van a hatalmas repülőtéren, több mint ötszázan várakozunk az útlel-ellenőrzés előtt, és folyamatosan jönnek a többi járatok utasai is. Közben feltűnik az, hogy a forgalom megszámlálhatatlanul többszöröse a marosvásárhelyi repülőtér forgalmának, tehát a munka is sokkal több, viszont az útlelkezelésnél jóval kedvesebbek, barátságosabbak. Pedig van egy- két szigorú intézkedés, adminisztráció, lapok-adatok kitöltése, fényképezés, stb. Valahogy emberibb itt mindez. Az fogalmazódik meg bennünk, hogy ilyen körülmények között az otthoni adminisztráció és bürokrácia is elfogadhatóbb volna. A repülőn mellettünk ült egy magyarul jól beszélő vietnámi apa a gyerekével. Elmondja, hogy a szülei diplomaták voltak, így kiskorában kikerült Magyarországra, aztán az iskola elvégzése után ott ment egyetemre és ott is nősült meg. Két gyereke van, egy hét éves kislány, aki most otthon maradt anyuval, és az öt éves kisfiú, akivel mennek haza Vietnámba meglátogatni a nagyszülőket. A nagyszülőknek nyugodt nyugdíjas életük van. A vietnámi kommunizmus biztosítja az idősek szociális ellátását, ami nem is annyira nehéz, mivel a 100 milliós ország háromnegyede 30 év körüli munkaképes ember. A nyugdíjasok, mint az édesapja is, reggel felkelnek, majd a barátokkal találkoznak és kimennek a város parkjába jógázni, meditálni. Délben hazamennek, ebédelnek és pihennek. Vietnámban egyébként 60 nemzet él, viszont a lakóság 99,4%-a egyetlen nemzethez tartozik. A többi 59 nemzetet a 0,6%-ot teszi ki. Van olyan nemzet, amely egy 200 fős törzsként működik. Viszont minden nemzetet és törzset tiszteletben tartanak, együtt élnek. Közel egy órába kerül amíg kiérünk és találkozunk thaiföldi barátainkkal. Nagy szeretettel fogadnak bennünket, és talán mi is ekkor tudatosítjuk magunkban, hogy megérkeztünk. Az ismerős illatok, arcok, a meleg felidézi mindazt, amit legutoljára egy félévvel ezelőtt éltünk át itt. Van valami békesség és nyugodtság az emberekben, ami hála az Istennek „ragadós”. Barátainktól megtudjuk, hogy most van a nyár, a legmelegebb időszak, pillanatnyilag 37 fokot mutatnak a hőmérők. Az iskolákban bezárult a tanév, és nyári vakáción vannak a fiatalok egészen május 17-ig. Közben autóval ismerős utakon megyünk, míg egy óra múlva megérkezünk az „egyetemisták utcájába”, hiszen a szokásos, általunk már jól ismert helyen fogunk vacsorázni. Ezt követően Moradokmaiba indulunk, mert ott van a társulat és a tanítványok nagyobb része. Holnap új diákok érkeznek az általuk vezetett iskolába

OSONÓ NAPLÓ

és egy kisebb rituáléra is sor kerül. Itt két napot fogunk eltölteni, mert még nagyon sok kell ahhoz, hogy rendbe hozzák az árvíz okozta károkat. Viszont szemmel látszik, hogy így is haladtak: ajtók, ablakok kicserélve, a terek, szobák kitakarítva. Egy- két ház még mindig romokban hever, a szobánkban, a falakon látszik, hogy mekkora volt a víz: nekünk jó mellmagasságig ér. Nehezen tudunk elaludni.

2012. március 31.

A közös előadásunk egyik színésze, O ébreszt bennünket. 10 óra van. Kezdődik az ünnepség. Az arénában gyűlünk össze (később tudom meg, hogy a két és fél hónappal ezelőtti árvízkor az egész aréna víz alatt volt): szülők, új és régi diákok, tanárok, Chang, a központ és iskola vezetője, valamint mi, mint külső szemlélők. Minden új diákot egyenként kihívnak, beavatják őket és kapnak egy új hangszert. Látszik, hogy a diákok számára megtiszteltetés mindaz, ami most velük történik. Később tudjuk meg, hogy az árvíz minden hangszert elvitt, ezeket az újakat adományokból vásárolták. A tragédia és a veszítések ellenére minden úgy megy tovább, mint eddig. A vezetők alapelve az, hogy a gyerekek, a diákok nem érezhetik, hogy baj van. Az ő tanításuk zavartalanul kell működjön. Az ünnepség egyik legszebb pontja az, amikor a Chang a saját fiát – Natajt – avatja diákká. Amint teheti, rögtön odajön hozzánk, megölel, megköszöni, hogy itt vagyunk és bemutat a jelen lévő embereknek.

Az ünnepség lejárta után egy rövidet beszélgetünk arról, hogy számukra mennyire fontos, és milyen nagyra értékelik, hogy itt vagyunk, és jöttünk segíteni nekik a most futó vagy kezdődő oktatási programokban. Chang egyik első mondata az, hogy „Láttad mi lett a házamból?”. És ezt a kérdést olyan derűsen teszi fel, hogy bennünk minden sajnálkozásra utaló érzés elmúlik. Azt hiszem fontos látnunk azt, hogy önsajnáltnak nyoma sincs. Thaiföldi barátaink teszik a dolgukat, végzik a feladatukat ilyen körülmények között is. Igen – válaszolom, láttam a ház romjait, kemény. Innen is látszik a romos, leomlott, pálmaágakkal letakart dombocska, ami valamikor egy ház volt. Aztán megtudjuk, hogy itt Moradokmaiban egy évig nem lesz semmi, mert építkezni fognak. Újjáépítenek, kijavítják a hibákat, eltakarítják a romokat, stb. Mindenki fel fog költözni 650 kilométerre innen északra, Loeiba. Holnap este egy nagy busszal fogunk mindannyian indulni. Ez az első év amikor elsősöket is felvesznek az iskolájukba. Így vatták ma diákká az egyik vezető színész barátunk (Kai) legnagyobb fiát Shadokot. Kai Angliában van egy

OSONÓ NAPLÓ

fesztiválon, vele csak hazaérkezése után, a jövő hét végén fogunk találkozni. Együtt fogunk vezetni egy színházi- oktatási projektet. Közben örömmel mesélik, hogy felesége, a közösség turnés szervezője áldott állapotban van, várják a harmadik gyerekük megszületését.

Nagy szeretettel és kíváncsisággal érdeklődnek az Osonóról, az osonósokról, mi meg beszámolunk az elmúlt fél évünkről, valamint a nyári meghívásainkról, terveinkről.

Ők is elmesélik, hogy mennyi mindent elveszítettek az árvízben. Csak most értjük meg a probléma gyökerét: a hatóságok jelezték ugyan, hogy árvíz lesz, de azt mondták, hogy csak egy méterre fog felnőni a víz szintje. Így ők egy méter fölé felpakoltak mindent, majd elmentek a másik rezidenciájukra Loeiba. Aztán később derült ki, hogy igazából két és fél méteresre nőtt a vízszint, így a víz mindent elvitt: szinte az összes hangszert, 2000 könyvet, filmeket, fényképeket, dokumentumokat, a közös előadásunk (Carnival) jelmezeit, díszleteit. Jó hír is van – mondja az előadásunk egyik színésze, Stan – a Carnival kellékei épségben megmaradtak. Chang nevetve mondja, hogy neki mindenből négy maradt meg: négy alsóneműje és négy golyóstolla. Felesége Popchan pedig kiegészíti azzal, hogy nem is baj, mert ilyenkor az ember rájön, hogy mennyi mindene van, amiből sok minden fölösleges. Rátérünk a közös, nyári tervekre. Nagyon szeretnék ha az egész Osonó csapat eljönne az Ahogyan a víz tükrözi az arcot előadással. Turnét szeretnének szervezni számunkra Thaiföldön. A következő hetekben részletesen megtervezzük az időpontokat, a helyszíneket, valamint a díszletlegyártást is. Ugyanakkor arról is beszélnek, hogy szeptember végén mindenképp felújítjuk a közös előadásunkat, a Carnivalt, mert október elején szeretnének vele részt venni egy koreai fesztiválon, valamint be szeretnék mutatni egy- két ázsiai országban. Mi beszámolunk arról, amit a thaiföldi nagykövetségtől tudunk arra vonatkozóan, hogy a vízumok és beutazások szempontjából milyen lehetőségeink vannak. Úgy tűnik, hogy működni fog az elképzelés, de a részletes kidolgozás majd az itt tartózkodásunk alatt történik meg.

Nagyon meleg van ma, mindenki lefekszik. Délutánra nagy szélvihar kerekedik, aztán dörgésekre ébredünk, és tanúi vagyunk annak, ami itt nagyon ritkán történik meg: nyáron, március végén elered az eső.

2012. április 4.

Három napja költöztünk ki a tanyára. A közeli nagyváros – Loei - hatvan kilométerre

OSONÓ NAPLÓ

található innen. Az árvíz után elköltözött Moradokmai Színházi Központ és Iskola tanyája egy falu határában van. Decembertől, az árvíz kezdetétől itt laknak a közösség tagjai: színészek és tanárok, valamint a régi és új diákok, most mintegy 52 fő. Sátrakban alszanak, a szabadban próbálnak, tanítanak, tanulnak, étkeznek. A közeli folyóban fürdenek. Közben építik a házakat, és az árvíz elmosta közös életüket. Szemmel láthatóan látszik, hogy szépen és derűsen haladnak. A helyiek bevallása szerint Thaiföldnek ezen a részén sivatagi az időjárás. Ez, amint megtapasztaltuk mi is, nagyjából azt jelenti, hogy nappal kánikula van, a hőmérséklet bizonyos órákban eléri akár a 40 fokot is. Éjszakára viszont lehül annyira, hogy az itteni emberek számára hideg lesz, kabátba és pulóverbe öltöznek, mi viszont ilyenkor érezzük jól magunkat. Körülbelül 22-24 fok lehet. Egyetlen nappali hűsülési lehetőség a folyó, amit ki is használunk a falusi gyerekekkel együtt. Sokszor elnézzük, hogy a nonverbális eszközök mennyire csodálatosak. Az 5-6 éves thai gyerekek könnyedén megértetik magukat az errefele olyan ritkán látott idegenekkel, vagyis ahogy itt mondják nekünk: farangokkal. A tanyán most egy nemzetközi workshop zajlik, aminek mi is a tagjai, tanárai vagyunk. Elkezdtünk dolgozni egy csoport diákkal és színésszel, de egy másik csoporttal az Amerikából 22 éve Indiába áttelepedett rendező Jill dolgozik. Neki segít a két indiai asszisztense: Luky és Sherry. Mindez alatt egy harmadik csoport, a Hollandiából érkezett régi ismerőseinkkel - Krisztinával és Kimivel - mozgást tanul. Az étkezések közösen vannak. Ilyenkor mi, a nemzetközi tanárok sokat beszélgetünk. Az indiai Luky elmeséli, hogy azért nem tud úszni, mert mikor 7 éves volt, a 12 éves barátjával lementek úszni, és a barátját megette a krokodil. Azóta ő nem mert folyóba menni. Itt velünk, a derékig érő vízben viszont megtanult úszni. Jill egy indiai közösség tagja. Az Orwell közösséget 1968-ban hozták létre, ő 22 éve csatlakozott. Most már 2200-an vannak, a világ minden részéből érkeztek emberek. A közösség önellátó, így vannak kisebb gyárak, ahol önmaguk számára elkészítik a legszükségesebbeket. Van iskolájuk is, ahol a saját nevelési elveik szerint tanítják a gyerekeiket. Nem nehezedik nyomás rájuk, nincs felsőbb elvárás és utasítás, nincs jelen a közösség életében a politika, adminisztráció és bürokrácia. Alapelvük a szabadság, és ezen keresztül próbálnak mindent megélni: a tanulást- tanítást, a munkát, a közösségi létet. Az orwelli közösségnek nincs konkrét vezetője, de legfontosabb szabálya a közösségben élés és a szeretet. Nagy hangsúlyt fektetnek a művészetekre. Jill Amerikában volt rendező és mikor először elindult Keletre keresni és kutatni, akkor találkozott Indiában ezzel a közösséggel. Nemsokára hazautazott, de érezte, hogy vissza kell térnie. Érezte, hogy mindaz az élet és karrier, amit felépített Amerikában nem ér semmit. Saját bevallása szerint Orwellben boldog és teljes életet él. Ő felel a színházért és a színház tanításáért. Nem színészeket nevelnek, hanem az embereket az önmaguk megismerésére és megértésére a színházon és táncon keresztül vezetik. Ez az a pont, amelyben mi

OSONÓ NAPLÓ

igazán mélyen tudunk találkozni, hiszen ez a mi alapelvünk is a tanításban. Ez az oka annak, hogy nem az a legfontosabb számunkra, hogy egy drámaosztályból minél többen menjenek a színművészeti egyetemekre, hanem az, hogy a színházon keresztül, a diákjaink minél jobban megismerjék magukat, hogy minél teljesebb emberként, egyre felelősebb döntéseket tudjanak hozni önmaguk és szűkebb-tágabb közösségük számára.

Mivel Jill már látta az Osonó 2010-ben Thaiföldön bemutatott Részletek a bolyongás meséiből előadását, meghív bennünket Indiába tréningeket tartani és előadást játszani. Ismerve a thaiföldi színházvezetés szándékait a közös – Carnival – előadásunkkal kapcsolatosan, nem kizárt, hogy októberben ellátogatunk Indiába az Orwell közösséghez.

Chang arról beszél, hogy két nagy kultúra, az indiai és a kínai kultúra közt van a thaiföldi. Ez a keveredés mindenben meglátszik: a nevektől elkezdve egészen a házépítésig. Itt is épülnek szép lassan a házak, nádtetővel, bambuszpadlóval, amelyeket két évente majd cserélni kell. A diákok hihetetlenül gyorsan tanulják meg a munkásoktól a házépítést, így egyre gyorsabban halad az építkezés. Villany nincs a tanyán, így az esti hét órás sötétedés után gyertyafény mellett zenélnek és énekelnek a fiatalok, majd kilenc órakor takarodó van. Nagyjából most már mindenki minden hangszeren jól tud játszani, csak a hegedű okoz még fejtörést néha.

Reggel négykor van az ébresztő, majd a számunkra már régebbiről ismerős reggeli rituálé, majd ötkor felkel a Nap. Az otthoni időeltolódás miatt, mi hajnali kettő előtt nem tudunk elaludni, de reggel legkésőbb kilencig lehet a sátorban a felkelő Nap melegét kibírni.

Villany nem lévén, nincs lehetőség légkondicionált levegőre, sem ventilátorokra. A telefonok és laptopok akkumulátorait a faluban lévő iskolában időről időre feltöltik. Internet is csak egy kis sticken keresztül, ritkán és akadozva jön be. Chang arról számol be, hogy a fél év alatt amióta ilyen körülmények között, az erdőben laknak, egyre inkább visszatérnek a természethez, az önmagukkal és a természettel megélt harmóniához. A diákok azóta többet foglalkoznak a zenéléssel, egymással, a tanulással, a három lóval, a kutyákkal, az erdővel, stb.

A Moradokmai közösséget az árvíz a még nagyobb egyszerűség megélésére készítette. Chang azt mondja, hogy ők továbbra is ingyen fogják tanítani a diákokat,

OSONÓ NAPLÓ

miközben szemmel látszik, hogy anyagi gondjaik vannak. Mindig a holnapi élelemre van meg a pénz. Minden este a diákok egy kb.. 8 fős csapata elmegy a 60 kilométerre lévő városba zenélni és énekelni. Az ilyenkor kapott adományokból lesz meg a holnaputáni kaja. Ebben fogunk majd mi is segíteni, hiszen a tanítás mellett a közösség segítése is alapvető célunk. Soha nem számolják meg a pénzt egy-egy éneklés után. Chang, aki az 52 tagú közösséget vezeti, azt mondja, hogy mindenből csak annyira van szükségük, amennyit az Isten ad számukra. Ha jut pénz élelemre jó, ha nem, akkor itt van az élelem a környezetükben: a növények, a gyümölcsök, a folyóban a halak, a rizs. Nem engedik, hogy ezek a gondok teherre váljanak. Szabadok.

2012. április 5.

Ahol most van a tanya, egy valamikori alkotó-közösség tanyájának az első része lesz. Changgal kísértélünk, hogy megnézzük az egész birtokot, ami négy nagy bambuszerdőből áll. Ezt valamikor nagyon régen vette meg, teljesen más céllal. Dzsungelszerű erdőben megyünk, jobbra és balra szűk ösvény. Elhagyjuk a banánfákat és már csak mindenféle bambusz látszik. Közben Chang a terveiről mesél. Teljesen ki szeretne ide költözni, hogy a színészeivel és a diákjaival zavartalanul tudjanak alkotni, illetve egy természet-közeli állapotot megélni. Itt fog működni a most is jó hírnevű iskolájuk, de a nagy terv között szerepel egy művészeti egyetem létrehozása is. Csak annyi fát fognak kivágni amennyi helyre lesz szükség a házak és próbaterek létrehozásához. Aztán rámutat egy részre és azt mondja: itt lesz az Osonó kistalaja. Chang egy olyan alkotó-falut szeretne létrehozni, amelyben van az Osonónak egy pár háza, aztán a német- és magyarországi társulatnak is. Azt szeretné, ha minden nemzetközi, színházzal foglalkozó barátjának, illetve azok társulatainak lenne itt háza. Ehhez kapcsolódna az egyetem és az iskola. Minden színházi társulat egyénileg is dolgozhat majd itt, de közben közös projektek is létrejöhetnek. Majd közösen fogjuk tanítani a diákokat.

Elérjük a birtok legmagasabb pontját. Itt lesz az ökumenikus imatér. Ezen a 400 négyzetméteren csend lesz. Ide járnak majd imádkozni a buddhisták, keresztények, hinduk, muzulmánok. Ezt a négyet sorolja fel, mert pillanatnyilag a tanyán ez a négy felekezet van jelen. Három órába telik, amíg körbejárjuk a területet és visszaérünk a tanyára. Changon látszik, hogy komolyan beszél. Annyira komolyan, hogy már neki is kezdtek az építkezésnek.

Este van. Húvösödik. Jó itt.

2012. április 7.

Már négy napja folyik a műhelymunka. Mivel nincs „bent”, ezért kint vagyunk a szabadban. A folyó mellett, a dzsungel küszöbén, a bambuszfák árnyékában-
valahogy így határozták meg a helyiek. Délelőtt vannak a tréningek, mert akkor még lehet bírni a hőséget. Minden tréning elején szépen kitakarítják a körülbelül 40 négyzetméternyi tisztást. Fél tizenegyől déli egy óráig dolgozunk. A csoport nagyon jó. Ezen a héten a Moradokmai Színházi Központ diákjainak tartottunk tréningeket. Nagyon jó csapat gyűlt össze. Van, akivel már korábban is dolgoztunk. Tízen vannak, nyolc nagyobb diák és két tanár. A feladatunk az, hogy a színpadi jelenléten, a belső monológon és az összpontosításon, koncentráción dolgozzunk. Az alap figyelemfejlesztő gyakorlatainkkal kezdtük. Azokkal, amelyeket itt három évvel ezelőtt mutattunk be először, de azóta már nagy népszerűségnek örvendenek egész Thaiföldön. A gyakorlatok sorát a színpadi jelenlétet erősítő gyakorlatokkal folytattuk, majd így jutottunk el egészen az élő szoborparkozásig. A színház vezetője, Chang arra kért bennünket, hogy ne halat adjunk a diákoknak, hanem tanítsuk meg őket arra, hogy hogyan fogjanak halat. Ez az ő tanításának egyik alapelve, akárcsak mint nekünk odahaza. Itt ez minden nehéz körülmény ellenére is pozitív kicsengést és minden részről támogatást kap. Nálunk otthon azt vesszük észre, hogy néha ez az alapelv nem működik. A szülők gyakran elkényeztetik a gyerekeiket, azaz folyamatosan „halat” adnak nekik, és sajnos ez az elvárásuk az iskolával szemben is. Talán többek közt az a gond a romániai tanügyi rendszerben, hogy igazából senki nem tudja megfogalmazni, hogy mit akar a másik féltől, melyek az elvárásai. Mi az elvárása a szülőnek és a diákoknak az iskolával szemben, erre hogyan tud az iskola reagálni, és fordítva. Szóval lassan fel kellene tenni a kérdést mindannyiunknak, hogy mit akarunk kezdeni egymással. Azt hiszem erre odahaza nincs bátorság, ezért szándék sincs. Így marad egy gyenge rendszer foltozgatása és a tüneti kezelés. Persze, itt könnyebb, létezik a mester-tanítvány viszony, a szülőknél pedig a mesterekbe vetett, feltételek nélküli bizalom. Ez otthon valahogy elveszett. Így érthető mindaz, ami történik, csak valahogy mégsem lehet vele egyetérteni.

Többször tapasztaltuk mi is, hogy sok esetben nem mérik fel azt, hogy egy-egy általunk teremtett helyzet (gondolok a drámaosztályra vagy az Osonóra) pont a

OSONÓ NAPLÓ

halfogást, az életrevalóságot tudja megtanítani a fiataloknak. Bár néha támadások érnek bennünket, de itt Thaiföldön újra és újra feltöltődünk, megerősödünk és újrafogalmazzuk az igazi tanítás – a „halászásra való tanítás” - értelmét. Igen, azt hiszem, mikor tanítunk, igazán itt Thaiföldön vagyunk/lehetünk szabadok. És öröm látni, hogy a diákokban fontos dolgok születnek.

Ezen a héten az volt a tréningek tétje, hogy ha el tudjuk juttatni a diákokat ahhoz a szintpadi jelenléthez, amely egy másfél órás szoborparkhoz szükséges, akkor pénteken és szombaton el tudunk menni a szoborparkkal a 60 kilométerre lévő városba, amelybe turisták járnak, és meg tudjuk keresni azt a pénzt, ami a közösség jövő heti élelmére szükséges. Úgy a tréningekhez, mint a szoborparkhoz sok energiára van szükség, és ez itt a meleg miatt nagyon nehéz. A hőség folyamatosan leszív. Ha sikerül a szoborpark, akkor óriási teljesítményt és eredményt ér el a közös munkánk.

A diákok mindvégig szépen dolgoztak. A legfontosabb, amivel szembesülünk az, hogy akarnak tanulni, kutatni, és ami a legjobb: találnak is nem csak keresnek. Közel 40 fokban (ez még a thaiföldi embereknek is nagyon sok) figyelemfejlesztő- és koncentrációs gyakorlatokat végzünk két és fél órán keresztül. Egyetlen szó vagy kilazítás nélkül csinálják végig. Talán ezt a közös, mindenkire érvényes tenni akarást szeretjük olyan nagyon a thaiföldi kapcsolatunkban. Ez az, ami feledteti a nehézségeket, átbillent bennünket is a kezdeti gátakon, és egyre inkább összehoz bennünket a kölcsönös szeretet és bizalom kialakításával. Ennek a csapatmunkának a megélése nagy áldás a mi életünkben. Negyedik alkalommal vagyunk itt, a Moradokmai Színházi Közösségnél, és mindig megéljük ezt az áldott állapotot.

Sokat segít, hogy ketten vagyunk itt osonósok, hiszen mikor szükséges, kiegészítjük egymást. Van, amikor az egyikünk magyarázza a gyakorlatot és a hozzá tartozó elméletet, a másikunk pedig mutatja. A diákok minden figyelme ránk van tapadva, hiszen tanulni akarnak. Mindannyian be szeretnének kerülni a szoborparkba. Ezzel a tanulni vágyással is olyan ritkán találkozunk otthon, a hűvös vagy éppen meleg, de mindenképp kényelmes termekben.

Angol nyelven vezetjük a tréningeket, ezt helyben a két tanár fordítja thaira. Vannak elcsúszások, félreértések, de azokat korigáljuk. Néha 10 perc is elmegy arra, amíg kibogozzuk a lényegét, de olyankor látni a diákokon, hogy nagy felfedezés számukra, ami történik. Számunkra meg öröm, ahogy napról napra haladnak,

OSONÓ NAPLÓ

erősödnek, és mindazt, amit egy tréningen megtapasztalnak, azt használják más színpadi munkában is.

Csütörtökön kitaláltuk a jelmezeket. Nemsokára össze is szedték őket. A ruhatárból, kollégáktól, mint egy jó közösségben, itt is minden közös. A fiúk gond nélkül varrnak, a lányok is jelmezeket készítenek. Egy újabb tréningbe kerül, amíg rávezetjük a diákjainkat az élő szoborpark mozdulatlanságára, arra, hogy ha pénzt dobnak, akkor gyors gesztussal be kell mozduljanak, majd újra percekig a mozdulatlanság következik. Kísérleteket végzünk, nevetetjük egymást, úgy teszünk mintha turisták lennénk egy-egy fényképezőgéppel. A kezdeti figyelemvesztések, nevetgélések kezdenek megszűnni. Tréning végére szinte mindenki komoly tud maradni.

Pénteken tartottunk egy élő főpróbát. A tanya közepén kiálltunk szoborparkozni. A többi diákot arra kértük, hogy zavarják a szobrokat, nevetessék őket. Elég jó az eredmény. Öten nagyon jó figyelemmel dolgoztak, ketten egyszer elnevelték magukat és az egyik srác kiszállt. Azt mondta, hogy ő szívesebben zenélne. Ebben maradtunk. A kísérlet után megbeszéltük mindazt, amit ők tapasztaltak, de beszélgetünk azokkal a diákokkal is, akik nézték és nevetettek. Ki volt az, aki legjobban megfogta a figyelmüket? Meg tudnák-e fogalmazni, hogy miért? Majd újra visszaálltunk az utolsó főpróbára. Ez alkalommal mindenkinek maximálisan sikerült. Este az egész csapat részt vehet Thaiföldnek ezen a vidékén esedékes első élő-szoborparkján.

A turistaváros – Chang Chan – főutcája egy kisebb Váci utca. Az első meglepetésünk az, hogy a turisták ázsiaiak. Eddig mi azt gondoltuk, hogy európaiak lesznek. Szóval itt nagyjából olyan embereknek fogunk szoborparkozni, akik még soha nem láttak ilyet. Izgalmas kísérlet lesz. Kifestjük őket, tőlünk Mucha – ahogy itt szólítják Oszkáá – is beáll a játékba. Nagyon jók a diákok. Erős figyelemmel végigcsinálják az egy óra tizenöt percet. Érződik, hogy kihívás számukra. Nagyon erősek voltak. A nézők számára is nagy élmény volt. Onnan kezdve, hogy a gyerekek nem tudták eldönteni, hogy élő embereket látnak vagy csak szobrokat. De a legfontosabb az öröm, a nevetés, a derű... a boldogság. És ez hála az Istennek ragadós. Boldogan fekszünk le.

2012.

április

8.

Húsvét vasárnap. Reggel háromnegyed hatkor kelünk. Már javában zajlik a közösség reggeli, napköszöntő rituáléja. Hat órára beszéltük meg az indulást, de helyi szokás szerint egy-egy fél óra késés mindenbe belefér, így végül 6.40-kor indulunk el autóval a templomba. A közösség két színésze – Pa és Sorn – jön velünk. Előre jeleztük azt a szándékunkat, hogy húsvét vasárnapján szeretnénk egy katolikus templomba elmenni. Szerencsénkre a közelben – 30 kilométerre – van a vidék egyetlen katolikus temploma. Az egyetlen katolikus falu templomán érződik a buddhista hatás. Bár kivehető a katolikus templom jellege, de a díszítés, a festés és a minták mégis a buddhista imaterek hangulatát hozzák. Barátaink kint maradnak, mi pedig bemegyünk. Az ajtó előtt itt is - mint megannyi más helyen – lehúzzuk a cipőnket. Mindenki mezítláb megy be. Jobbról és balról padsor, mindenik mellett egy óriási nagy virágcsokor. Szemben az oltár. Jobb és bal oldalt rengeteg ajtó van, amelyek tárva nyitva vannak, így gyakorlatilag az ember félig szabadtéren érzi magát. A nyitott ajtók okozta szellő kellemes hőmérsékletet biztosít. Marad annyi időnk, hogy Bibliánkból elolvassuk a napi evangéliumot. Nemsokára megjelennek a thaiföldi ministráns gyerekek, mögöttük a közösségük – szintén thaiföldi – papjával. Be kell vallanunk, hogy furcsa és különleges amit látunk. A mise menete - annak ellenére, hogy thai nyelven zajlik – teljes egészében követhető. Egy érdekes momentumot figyelünk meg: a perselyezés úgy történik, ahogy nálunk odahaza, de mindenki egy vászon kiserszényt vesz elő, amiben a pénzadománya van, és ezt teszi bele a végighordozott perselybe. Ez azért van így, hogy senki ne lássa, hogy ki mennyit ad. Az adományozás ne váljon dicsekvés vagy hiúság eszközévé. A templomban, mivel nincs orgona, a dalokat gitárral kísérik. Az énekek specifikusan thai dalok, a ritmusukat, dinamikájukat és vidámságukat tekintve. Talán ennek is, na meg az idegen nyelven történő szertartásnak is köszönhetően, hiányzott számunkra az otthoni templomainkban megszokott mélység és csend. A thai emberre jellemző módon, a mise résztvevői többször is egymáshoz szóltak. Viszont érződött rajtuk, hogy fontos nekik az ittlét és ez a közösség.

Az itteni szokás szerint, a mise végén, már a templom előtt, a paptól kaptunk egy-egy főtt tojást, amelyre thai és angol nyelven rá volt ragasztva: Boldog Húsvétot. Nagyon fontos volt eljönni ma a templomba, és valahogy külön szépség az is, hogy ennyire távol otthontól, ennyire más kultúrában, mint a mienk, egy katolikus misén vehettünk részt. Közben sokat gondoltunk az otthoniakra, az otthoni húsvétra. A mise végén, mint egyetlen fehér embereket, leszólítottak bennünket a fülöpszigeti apácarend itt élő szerzetesnői, akik misszionárius munkát végeznek. Kíváncsiak voltak, hogy hogyan kerültünk ide, mivel foglalkozunk. Hamarosan

OSONÓ NAPLÓ

kiderült, hogy ők itt egy Szent József nevű iskolát vezetnek, ahová a katolikus gyerekek mellett sok buddhista fiatal is jár, mintegy 16 környékbeli faluból. Bemutattuk őket thaiföldi barátainknak, és kiderült, hogy ők már tartottak előadást ebben az iskolában. Elérhetőséget cseréltünk, és abban maradtunk, hogy majd augusztusban elhozzuk ide az előadásainkat (Ahogyan a víz tükrözi az arcot, Carnival), illetve fogunk egy pár tréninget tartani az itteni fiatalok számára is. Hihetetlenül nagy nyugalom, derű és kedvesség áradt a szerzetesnővérekből. Hazafele hagymát és tojást vásároltunk, mert eldöntöttük, hogy az ebédet mi fogjuk készíteni. Egy nagy adag hagymás- csirkehúsos tojásrántotta készült, ami maradéktalanul elfogyott.

2012. április 9.

Egy hete vagyunk itt. Nem volt egyszerű megszokni az itteni körülményeket, amelyek valóban próbára tették bennünket. Egyértelműen szembesültünk azzal, hogy a civilizáció mennyire elkényelmesített bennünket. Valóban a határaink feszegetése zajlott itt ebben az időszakban. Az a feszegetés, amelyet oly gyakran használunk a mi szakmánkban, de valahogy mégis annyiszor kivédjük magunkat. Ebben a helyzetben valóban szembe kellett menjünk önmagunkkal, a neveltetésünkkel és sokszor az egónkkal is. Az étel egyszerre édes és csípősségén, a folyó – amiben fürdünk, és az edényeket mosogatjuk - viszonylagos tisztaságán, a folyamatos hőségen, az 5 fős nyitott csomagteres autón egyszerre 24-en utazásokon túl van valami fontos: egy hét után egyértelműen érezzük, hogy egyre szabadabbak vagyunk. Egy olyan külső és belső szabadságban vagyunk, amelyet otthon nagyon ritkán tudunk megtapasztalni. A legegyszerűbb körülmények között is nagyon jól érezzük magunkat. És ezek az egyszerű körülmények felerősítik az egymásra való odafigyelést, a közös munka és a színház szeretetét, a köztünk lévő szeretet. A thai és a „farangon” túl ott van az ember. Levetve – mert ez a helyzet hála az Istennek erre a „levetésre” kényszerít - minden olyan fölösleges elvárást és megfelelést, amit a világ olyan sokszor úgy ránk tesz, hogy csak roskadni tudunk a terhek alatt, felerősödik a lényeg: a békés és csendes, szeretettel és bizalommal teli alkotói közösségi lét, az egyszerűségben való élés, a befele figyelés. A szabadság megélése. Mi itt ezt a színházon keresztül, és thaiföldi barátainkkal együtt éljük meg. Természetesen ez a szándékunk odahaza is. Az Osonó erre törekszik. Be kell látnunk, hogy itt ez sokkal jobban működik. Odahaza több gátat, akadályt kell leküzdenünk, és bizony sokszor érezzük, hogy erőnk már kevés a lényeg

OSONÓ NAPLÓ

megéléséhez, megtapasztalásához. A terhek, a harcok lehúznak és egyre távolabb kerülünk a szabadságtól... a belső szabadságunktól. Többek közt ezért is fontos nekünk időről időre eljönni Thaiföldre, vagy egy hetet eltölteni Taizében. Visszatalálni a forráshoz, a gyökerekhez, feltöltődni, hogy ne kiszáradva álljunk a diákjaink és a nézőink elé.

Nemrég kérdezték meg tőlem egy interjúban, hogy miért törekszik erre az Osonó? Miért törekszik arra, amit a 60-as, 70-es évek színháza már megteremtett? Miért törekszik arra, amin már túl vagyunk? Be kell vallanom, hogy akkor nem tudtam igazán megfelelő választ adni, de ez a „túl vagyunk” azóta is foglalkoztat. Mit jelent ez? Miért lennénk túl? Azért, mert valóban a 60-as, 70-es években voltak alkotók, akik ki mertek mozdulni, kérdéseket mertek feltenni és valami elementárisan fontosnak a közelébe kerültek? Én nem hiszem, hogy mi itt 2012-ben túl lennénk. Miért lenne túl mindezen például az a fiatal, aki legjobb esetben egy középiskolai színjátész csoportból bekerül a színházművészeti egyetemek valamelyikére, majd annak elvégzése után bekerül egy színházgyárba? Ő miért, min lenne túl? A szakma nagy része valóban túl lenne mindezen? Ennyire jól működnének a dolgok? Nem tudom, de innen – a thaiföldi csillagos ég alól – nézve és megtapasztalva azt gondolom, hogy nem. Legalábbis én, illetve mi, az Osonó nem vagyunk túl rajta, csak reméljük, hogy legjobb időszakainkban megélhetjük. Hogy minderre miért törekszünk? Egyszerűen csak azért, mert azt gondoljuk az alkotáshoz, az alkotói léthez ez az alap.

2012. április 12.

Esténként Mucha dobolni tanul. A thai diákok nagy lendülettel tanítják, ahogy a thai szavakat is. Alap dolgokat már megértünk és magunkat is meg tudjuk értetni. A hét napjaival játszó figyelemfejlesztő játékainkat elkezdjük thai nyelven játszani. Jól megy nekünk, bár még nem tudunk nyerni. A visszafele mondott napok néha gondot okoznak. De nagyjából csak a vége fele esünk ki. Sok mindennel feltöltődtünk, és úgy érezzük, hogy nagyon sok tervet, megoldást, gyakorlatot és elképzelést tudunk hazavinni az otthon lévő diákjainknak, illetve az osonós társainknak.

Ma reggel főtt krumplival kedveskedtek vendéglátóink. Itt egy kiló 33 bathba kerül, ami nagyjából 3 lej 30 baninak felel meg. A minimálbér Thaiföldön 300 euró. Az élelem nagyon olcsó. Otthon is főznek, de leginkább a városban való étkezést választják az emberek. Rengeteg kifőzde, utcára kipakolt „thai- gyorsbüfé” van. Minden második helyen lehet étkezni. Egy menü 30 bath körül van, tehát ha valaki

OSONÓ NAPLÓ

háromszor étkezik egy nap alatt, akkor az 90 bathba, megközelítőleg 9 lejbe kerül. Egy nap ennyiből itt jól lehet lakni. Az üzemanyag pontosan a fele a mi otthoni üzemanyag árainknak. A király, aki most 84 éves, beteg, kórházban van. Nagyon izgulnak, hogy mi lesz, mivel a 66 éve uralkodó királyukat nagyon szeretik. A királynak két gyereke van, egy nagyobb fiú és egy lány. Elvben a fiú követi majd őt a trónon, de ezt a thaiföldiek többsége nem szeretné. A király viszont elrendelheti, hogy a lánya legyen a következő király, és ezt meglátásunk szerint el is várnák a thaiföldi emberek. Tehát a háttérben hatalmi harc és bizonytalanság dúl. Az itteni munkánk nem csak a tréningtartásból áll, hanem bekapcsolódunk a próbákba. Nálunk talán színézmesterség óráknak neveznék őket. Itt sokkal szabadabban vannak kezelve a dolgok, nincs konkrét órarend, a foglalkozásokat egy hétre előre bejelzik. De közben mindig, minden helyzetben tanítanak, és ami a legfontosabb: a fiatalok tanulnak is. A mi legnagyobb célunk az, hogy mindazt, amit a tréningeken megtapasztalnak a diákjaink, tudják beépíteni a színpadi munkájukba. Ezelőtt egy héttel az vettük észre, hogy a a tréningen tanultak ott maradnak a tréning helyzetében, és mindezt a próbákon nem látjuk viszont. Itt most párhuzamosan nagyon sok előadás próbája zajlik, mivel a közösség készül a június elején kezdődő, három hónapos turné körútjára. Körülbelül 400 iskolával vannak kapcsolatban, ahová a turné hónapjaiban elviszik az előadásait. Ezekből a turnéból tartja fenn magát a közösség. Itt az állam, átszámolva körülbelül 600 lejt fizet egy iskolában megtartott előadás után. Egy egyetemen megtartott előadás 1.000 lejt. Az államnak mindez azért fontos, mert a technikai eszközök elé leragadt diákok - akik egyébként önmaguktól soha nem mennének el színházba -, ilyen keretek között részesüljenek élő kulturális és színházi élményben. Thaiföldön a művészet támogatása kiemelten fontos. Talán ez annak is köszönhető, hogy maga a király is festőművész, és szívesen játszik szaxofonon is. A másik tényező viszont az, hogy a thaiföldi fiatalok szinte mindegyike (nagy kivételt képeznek a Moradokmai Színházi Központ diákjai) napi 6-8 órát le van ragadva valamilyen technikai eszköz – legtöbbször az internet és számítógép – elé. Ezen próbál a kormány segíteni, felmérve, hogy a fiatalokba való befektetés a jövőbe való befektetés. Hat csoportra vannak osztva itt a diákok. Mindenki egy színész-tanár vezetésével előadást készít. Ezeket a készülöben levő előadásokat nézzük esténként, majd reggel segítünk a javításban, a továbbhaladásban. Egy hét után vettük észre a diákjainkon a haladást. A tréningen tanultakat egyre inkább be tudják építeni a színpadi munkájukba. Egyre erősebb a színpadi jelenlétük, és ami számunkra a legnagyobb örömet jelentette: szinte már maguktól javítják a hibákat. Úgy tűnik, hogy sikerült egy jó alapot letenni, és amit a legfontosabbnak tartunk, az elmenésünk után, maguktól fogják tudni használni, alkalmazni. Egy-egy ilyen esti próbát megnéz mindenki, és a végén lévő kiértékelőt is meghallgat mindenki. Idősebb és fiatalabb diákok egyaránt. Így nagyon jól tudnak tanulni

OSONÓ NAPLÓ

egymástól és az elhangzottakból. A kiértékelőt mindig a „farangok” kezdik, aztán a vezető színész – Kai – veszi át a szót, és végül a guru – Chang – foglalja össze. Ő mindig arra tér ki, hogy érti a formát, de a csapat azt gondolja meg újra és újra, hogy miért csinál színházat, miért ezt az előadást akarják megcsinálni, mi az, amit át akarnak adni a nézőknek. Mert a színház nagy erő, nagy lehetőség. Mindezek után Kai arra kéri a diákokat, hogy köszönjék meg az elhangzott gondolatokat. Szerre felsorolja minden hozzászóló nevét, mire a diákok (akik a földön ülnek), arcuk elé teszik összetett kezüket, meghajolnak és azt mondják „Kapkun Kap”, ami annyit jelent: „Köszönöm szépen”. Mindig nagy hatással van ránk a hihetetlenül mély alázatuk. Érezzük – hisz számtalan helyzetben találkozunk ezzel -, hogy nagyon őszinték ebben a gesztusban.

Kai önmagát is megemlíti, és neki is megköszönik. Azt vettük észre, hogy ez is a tanítás része, azaz a vezető színész nem önmaga dicsőítésére szólítja fel a diákokat, nem csinál belőle hiúsági kérdést, hanem a világ legtermészetesebb módján működik egy rendszer. És jól működik. A diákok figyelnek a tanáraikra, a tanárok pedig egyszerre tanítanak és nevelnek. Mindenki tudja a maga helyét. Érződik, hogy itt Thaiföldön a viszonyokban rend van. Érdekes, hogy mindeddig nem láttunk vitát vagy veszekedést. Közben viszont rengeteg tréning, próba és kétkezi munka volt a közösség életében. Az egészséges hierarchia viszont jól működik, és ezért nem gyűl fel a feszültség. Nem utolsó sorban az is fontos, hogy a vezetőkben hihetetlenül nagy bölcsesség van.

2012. április 13.

Ma van a szilveszter Thaiföldön. Ez itt nagyobb ünnep, mint a december 31, amit egyébként az amerikai hatások miatt szintén ünnepelnek. Megbolydultak a falvak, a városok. Három napos munkaszüneti nap van. A szilveszter egybe esik a Víz Ünnepevel is. Az április 9-15 közötti időszak itt Thaiföldön mindig a legmelegebb hét. Azért jött létre a víz ünnepe, hogy „lehűtse” az embereket. Három napon keresztül, az utcán és az utakon mindenki gátlástalanul és büntetlenül locsolhat. Az utak mellett sátrak vannak felállítva, az emberek táncolnak, főznek, énekelnek, buliznak, és közben nagy hordókból locsolják az arrafele járó autókat, motorbicikliket, bicikliket. Az autók többsége 5 személyes, de hátul nagy, nyitott rakodótérrel rendelkező jármű. Itt nagyon sok ember utazik. Mi magunk is így

OSONÓ NAPLÓ

próbáltunk eljutni a szoborparkozás színhelyéül szolgáló turista városba. Az általában egy órát tartó út most két és felet tartott, hiszen útközben legalább 25 helyen állítottak le és locsoltak le bennünket. Mi tagadás, ebben a kánikulában nagyon jól esik és hűsítően hat. A legaranyosabbak a gyerekek, akik a kisvödreikkel állnak az útszélén és próbálnak eltalálni egy-egy arra járó autót, pontosabban az autók hátsó felén ülő embereket. De találoztunk az út szélére felszerelt, folyamatosan működő öntöző felszereléssel is, valamint volt aki slaggal várt bennünket. A belőle kiáradó víz meglehetősen hűvös volt. Az elszántabbak autóba ülnek, az autó csomagterébe egy nagy, vízzel teli hordót állítanak, és ahogy elsuhanak egy-egy autó mellett, nyakon öntik a benne ülőket. Mire megérkeztünk, gyakorlatilag mindenünk csurom víz volt. Az autóban bokáig áll a víz. De mindez itt nem gond. Fél órába sem kerül és felszárad minden. Mindenki az utcákon, az autókban, az útszéli bulizós sátrakban derűs, felszabadult, vidám és jókedvű, annak ellenére, hogy nagyon ritkán látunk alkoholt fogyasztó embereket. Itt a felszabadultság valahogy belülről fakad. Ez a locsolkodás nem csak szilveszterkor, hanem a víz ünnepe alatt, azaz három napig tart. Egyben ez az esősévszak-váró ünnep is. Hiszen pontosan egy hónap múlva, május közepén kezdődik az esős évszak. Bennünket pedig lenyűgöz az itteni időjárás, azaz minden évben pontosan ezen a héten van a legmelegebb. Minden évben, május 14-e körül el kezd esni az eső. Illetve az is, hogy este 7-kor ugyan besötétedik, de éjjelig nem látni a Holdat. Koromsötét van. Aztán éjjél után megjelenik és kivilágítja a sötét éjszakát.

2012. április 14.

A szoborparknak még mindig nagy sikere van. Egy hétvégi este olyan 3.300 bathot keresünk. Ezzel párhuzamosan olyan 4.500 bathot zenélnék össze a közösség tagjai. Ez megközelítőleg 5 napi ételre elég. Pillanatnyilag 66-an vagyunk a Moradokmai Színházi Központnál. Ennek a 66 embernek a napi ételme 1.500 bathba, megközelítőleg 150 lejbe kerül. Újra és újra elcsodálkozunk, hogy itt mennyire olcsó az ételme. Ma a közösség vezetőivel – Changgal és Popchannal – beszélgettünk. Elmesélik, hogy a közösségen belül továbbra is tilos a párkapcsolat, mert ezt tartják egészségesnek a tanulás és a munka szempontjából. Ne egyébre, hanem a tanulásra figyeljenek a fiatalok, illetve egymásra testvérként tekintsenek. Mosolyogva elmesélnék egy pár történetet. Az egyik lány írt egy szerelmeslevelet, amit el szeretett volna küldeni egy másik városba egy fiúnak. De a levelet benne felejtette a könyvében, és így gyorsan megtalálták. Abban az állt, hogy mindjárt elengedik egy

OSONÓ NAPLÓ

tíz napos szünetre, és akkor elmegy a fiúhoz. A levél megtalálásának az lett a vége, hogy a lány nem mehet vakációra, illetve a fiút - bár szeretett volna jönni - nem fogják felvenni ide a Moradokmai iskolába. Egy másik történet: az egyik fiú írt egy szerelmeslevelet a közösség egyik lányának, és megkérte a húgát, hogy a levelet adja oda a lánynak. A hűg a levelet nem a lánynak, hanem a tanároknak adta oda. Négy fontos témát kell átbeszelnünk, amelyek közül ma kettőre kerül sor. Az első téma a közösség egyik előadásának sepsiszentgyörgyi vendégjátéka. Egy nyolcfős stáb Magyarországon fog tartózkodni május végétől június közepéig és ezt meghallván, elhívtuk őket magunkhoz is. Ennek a részleteit beszéltük át. Nagy szeretettel jönnek hozzánk, hiszen ezelőtt három évvel voltak utoljára és nagy élmény volt számukra. Így most már egészen biztos, hogy a folytatás nálunk lesz, valamikor június 9-14 vagy 12-16 között.

Beszélgetésünk másik tárgya a tíz nappal ezelőtti felvetésünk, azaz két fiúnak egy fél évig való sepsiszentgyörgyi osonós tartózkodása. Utánanéztünk a thaiföldi romániai nagykövetség honlapján, és ez a fél év jogilag önkéntes alapon valósítható meg. A fiúk osonósok lennének, játszanának az előadásainkban, benne lennének a projektjeinkben, műhelyfoglalkozásainkban. Szóval számukra egy tanulmányi fél év lenne, számunkra pedig egy új kísérlet, egy új út. Kiszámoltuk a költségeket, átbeszéltük a szabályokat és lehetőségeket. Chang és Popchan nagyon szeretné, ha ez meg tudna valósulni. Hálásak a lehetőségnek, és mindent meg fognak tenni, hogy ez a projekt összejöjjön. Fontosnak tartják, hogy két olyan fiú, akiben hosszútávon gondolkodnak és itt majd tanárok lesznek, nálunk tanuljanak és tapasztaljanak egy fél évet. Átbeszéltük azt is, hogy ki lenne az a két fiú, és kiderült, hogy a tréningek alapján mi is azokra gondoltunk, akikre ők. Pontosabban három név merült fel, akikből majd kiválasztják a két legmegfelelőbbet. Mi pedig nagy izgalommal kezdtük a tervezést, a részletek átgondolását, hiszen ez a módszer új kapukat tudna megnyitni az Osonó életében. Egy érdekes helyzetet, merően más impulzusokat jelent, és egy még erősebb kapcsolódási pontot a thaiföldi Moradokmai Színházi Központtal. Hétfőn beszélünk a román nagykövetséggel, de mindeddig úgy néz ki, hogy októbertől fél évig az Osonó Színházműhelynek lesz két thaiföldi tagja is.

2012. április 15.

OSONÓ NAPLÓ

Sajnos ma sem volt olyan jó internetünk, hogy Skype-on be tudjunk jelentkezni a Sepsi Rádióba. Az itteni internetnek ez nagy megpróbáltatás lenne. A napot, a másik két nagyobb téma megbeszélésével kezdjük. Óhatatlanul vissza kell térnünk az előző témáinkra is, hiszen bejönnek az infók a nagykövetségektől. Kicsit drága a romániai kitérője a thaiföldi csapatnak. Thaiföld 30 euróért ad egy vízumot a román állampolgároknak. Ugyanez fordítva 65 euró. Az utazási költségek is eléggé magasak Magyarországról, legalábbis a közösség mostani anyagi helyzetéhez mérve. Abban maradunk, hogy mindenképp megpróbálnak eljönni. Még keresik ennek a lehetőségét, de indulásunk előtt, 23-án fogják tudni megadni a végleges választ. Közben kiderült az is, hogy az önkéntességi papírokat gyorsan be kell indítani, mert egy hosszú és bonyolult procedúra. Otthon kell kezdjük, két hivatalon is át kell menjenek a dokumentumok, igazolások, kérések, amíg majd vízumot kapnak a fiúk. Aztán odahaza, a megérkezés után még egy sor bürokratikus munka. Mindez összesen olyan 200 euróba kerül fejenként. Elszántságunk mindkét részről nagy, így egyelőre a bürokrácia nem tántorít el bennünket. Ugyanakkor bízunk benne, hogy odahaza megkapjuk a kellő segítséget és összefogást az ügy intézésében. Mindig abból indulunk ki, hogy az ügy jó, így miért ne sikerülne. Bízunk az Isteni Gondviselésben. Ahogy a Taizé-i Roger testvér mondta a kezdeti, nehéz időszakokban: "Lassacskán a Szentlélektől mindent megkapunk." Most már nagyjából rögzített az Osonó augusztusi Thaiföldre való érkezése. 20-a körül érkezik meg a csapat az Ahogyan a víz tükrözi az arcot előadással. Egy hét próba és átalakítás után, a tervek szerint nagyon sok turné és kiszállás vár majd ránk. A Moradokmai Színházi Központ vezetője szerint, az előadásunkban megszólaló témák alapvetően fontosak és aktuálisak. Az előadás itteni érdekessége az lesz, hogy az osonós színészek mellett thaiföldi színészek is fellépnek az előadásban, így egy-egy jelenetet "ittenire" hangolunk át. Thaiföldi statisztikák mellett, majd a színészek történetei is beleszövődnek az előadásba. Az Osonó életében először történik egy ilyen alkotó-munkára kísérlet, ezért nagyon várjuk ezt a találkozást. A szövegek angol változatát átadtuk, hiszen hamarosan meg kell születnie a thai változatnak. A thai színészek monológjait bejelöltük, valamint a fényeket, díszletet, kelléklístát átnéztük, hiszen el kell döntenünk, hogy mit kell hozzunk és mi az, ami itt beszerezhető. Elkezdődött a tervezés és szervezés. A turné folytatásaként egy páran majd itt maradunk, hiszen felújítjuk a közös előadásunkat. Ennek a felújításnak is a körülményeit most gondoltuk át. Lesz egy pár szereplőcsere, és mivel elvitte az árvíz az egész díszletet, azt is újra kell tervezni. Próbálunk elmozdulni abba az irányba, hogy mivel az Ahogyan a víz tükrözi az arcot előadásunknak eleve kell egy itteni díszletet felépíteni, a két díszletet oldjuk meg egyből. Itt amúgy is több embernek kell előadnunk mindkét előadást, mint odahaza. És amint tudjuk, Thaiföldön hatalmas termek vannak az iskolákban, színházakban. Vendéglátóink szerint, majd október elején a Carnival

OSONÓ NAPLÓ

előadásunkkal egy indiai turné is lesz, többet fogjuk Thaiföld határain kívül játszani, mint azon belül. A téma nagyon aktuális érrefelé, így kíváncsian várjuk, hogy hogyan fogja más országok nézőit megszólítani ez az előadást. Mindenképp egy jó alkalom elmenni, ott lenni velük, játszani, beszélgetni és találkozni. Délután indulunk be a városba. A cél az, hogy a buszpályaudvarról elvegyük azokat a fiúkat, akikkel holnap kezdünk el dolgozni. Természetesen most sem tudunk pontosan elindulni. Már nevetnek is mikor mondjuk, hogy a thai négy óra, az kb. öt- fél hat. Pop a buszt nem éri el, de ez minket nem lep meg. Viszont annál inkább meglepő, hogy felhívja a buszt és megkéri, hogy várjanak rá 15 percet- és várnak. Mindenki türelmes...

2012. április 20.

Már öt napja tréningezünk együtt a fiatalokból érkezett mintegy 25 fiúval és lánnyal, valamint azok nevelőivel. A Moradokmai Színházi Központ a fiatalokból érkezett néhány éve vezet terápiai foglalkozásokat, amelyeket színházi gyakorlatok által valósít meg. Az állam és a színházi központ által létrehozott terápia-projekt első részét az idén mi vezetjük. Az általunk tartott műhelyfoglalkozások készítik elő a projekt második szakaszát, amelyben a thaiföldi színházi központ vezető színésze - Gai - egy előadást hoz létre a fiatalokkal közösen, azok történeteit felhasználva. A gondolatot nagyszerűnek tartjuk, és megtiszteltetés számunkra az a bizalom, amivel felkértek erre a projektre. Két, párhuzamosan működő csoportban dolgozunk. A tréningek előtt egyeztetünk, hogy meddig is kellene eljutni a figyelemfejlesztés és színpadi jelenlét terén, valamint hogyan haladunk lépésről lépésre egyre mélyebb belső utak fele, hogy a fiatalok egyszer csak bizalommal kezdjék megosztani a történeteiket, érzéseiket, gondolataikat. Az egyik legszebb érzés ebben a munkában az a bizalom, amely megszületett a tréningezőkben. És valahogy olyan jó, hogy a nevelők vállalták ezt a fajta ittlétet: ők is megnyílnak a fiatalokkal közösen, néha elsőnek esnek ki a figyelemfejlesztő játékokban, de valahogy érződik, hogy azért vannak itt, hogy segítsenek. A cél végülis a közös alkotás megtapasztalása, az együttgondolkodás és csapatépítés, az egymás iránti tolerancia megélése. Az első napokban nagyon foglalkoztat bennünket a kérdés, hogy ki miért lehet elítélve, hiszen hihetetlenül derűs, pozitív kisugárzású, alázatos emberekről van szó. Meglep bennünket az oldottságuk, a lendületük, és több olyan helyzettel is találkozunk, mikor kiderül számunkra, hogy nagyon tehetségesek, erős jelenlétük és figyelmük van. Aztán lépésről lépésre kiderül, hogy az egyik srác, aki nagyon jól érzi a tréningen kért dolgokat, 18 éves. Egy éve van bent, még hátravan egy éve. Azért kapott ennyit, mert drogos állapotban motorbiciklizett és balesetezett. A másik kiemelkedő egyénisége a csapatnak – aki

OSONÓ NAPLÓ

egyébként a legalázatosabb – 20 éves. Négy éve van bent és még négy éve van hátra. Ő 16 évesen fegyveres rablást követett el, aztán a pénzből kábítószerrel vásárolt. A csoportban van még két fiú, akik négy évet kaptak azért, mert kábítószerrel kereskedtek. Aztán megszólal egy fiú, hogy ő öt évet kapott azért, mert 16 évesen szexuális kapcsolata volt a barátnőjével, és annak szülei feljelentették. Olyan jó látni, ahogyan mesélnek előző életükről, és közben hozzáteszik, hogy már vége, teljesen másképp gondolják, már rég nem kábítószeresnek. A nevelőintézetben megtapasztaltak egy másik életet, egy másik életformát, és mennyire hálásak a Moradokmai Színházi Központnak, hogy foglalkoznak velük. Újabb és újabb példája annak, hogy a szeretet képes a lélek gyógyítására. Nem tudnak angolul, tolmács segítségével értekezünk. De valahogy öt nap után másképp nézünk egymás szemébe, megszületik valami megfoghatatlan, és talán jó is, hogy nincsenek szavak rá. A szeretet elkezd munkálkodni és megérint mindannyiunkat: fiatalokat, nevelőket, tréningtartókat. Mindez a záró délutánon derül ki, amikor a "tábor" (mert tényleg olyan itt a tanítás mintha egy egész éves táborban lennének a fiatalok) többi lakója számára bemutattunk egy-két, a tréningeken létrejött etűdöt. Ezt a hangulatot szépen kifejezte a Mucha reakciója: miután én el kellett a nézőknek meséljem, hogy mit és hogyan dolgoztunk, megkérték őt is, hogy beszéljen a saját csapatáról. Ő állt, annyit mondott, hogy nagyon jó volt és köszöni szépen...és kicsordultak a könnyei. Gai asszisztense, aki egy zömök, már idősebb srác az én csoportomban van. Nagyszerűen dobol, sokat dolgozik, érződik, hogy figyelnek rá a többiek, mintegy példakép a viselkedésben, alázatban, pozitív energiában. A jelenetét dobolással kezdi, majd arra kérem, hogy meséljen dobolás közben magáról. Az első mondata ez: én zenész vagyok, nem gyilkos... Döbrent csend, csak a dob hallatszik. Mindent elkövetünk, hogy segítsünk Gainak, hogy találja meg az előadás formai világát, illetve indítsuk be a fiatalokat a mélyebb témák, saját történeteik irányába. A teatralitásról beszélünk, az energiáról, amit nem csak a színészi jelenlétben, hanem a szöveg mondásában is keresünk. Próbáljuk rávezetni őket, hogy a jeleneteket ne realista módon közelítsék meg, hogy használják az elidegenítést, mert sokkal jobban kitérít és elmélyíti a felhozott témákat. Szerencsére értik, érzik, és mikor két változatot készítünk, mindig bólogatnak a nézőtérre ülők, hogy melyik volt rájuk nézve az erősebb. Arra kérjük őket, hogy szövegeket hozzanak, monológokat vagy párbeszédet a saját előző életükből. Előbukkan az anya-hiány, az apával való beszélgetések, az, hogy egy verekedést hogyan él meg a belső monológ szintjén. A nevelőkből is előjön a munkájukkal való viszonyuk. Van, aki beismeri és egy jelenetben megfogalmazza, hogy elfáradt, bele van fásulva a munkába. Körbenézek, és egyértelműen érzem, hogy mindannyian testvérek vagyunk. A jeleneteket bemutattuk. Nagyon izgultak, mint a kisiskolások. Viszont nagyon erősen sikerült. Az egészet egy nagy közös zenéléssel fejeztük be. Olyan jó volt itt lenni, ebben részt venni és megtapasztalni. Ők nagyon köszönik,

OSONÓ NAPLÓ

hogy rengeteget kaptak tőlünk, és mi tudjuk, hogy ők is rengeteget adtak nekünk. Furcsa érzés, de hiányozni fognak. És közben arra gondolok, hogy vajon otthon létrehozható lenne egy-egy ilyen projekt? Feljegyezzük és utánanézzünk. Hátha...

2012. április 21.

Az utolsó napunk itt. Hamar eltelt, és hiába is tagadnánk, már most hiányzik az itteni életforma és szabadság. Annak az érzése, hogy mindenki végzi a dolgát lelkiismeretesen, és nincs háborgatva. Ma este van az utolsó - velünk eltöltött - szoborpark és zenélés. A nevelőintézetis fiúk is kijönnek. Nagyon jól zenélnek. A tegnap este, körbeültek a táborban, és két órán keresztül zenéltek és énekeltek. Amit megfigyeltünk az, hogy itt mindenki tud legalább egy hangszeren játszani, de leginkább az jellemző, hogy több hangszeren, és ezt a dalok között váltogatják. Egy erőteljes két óra volt, a zene, az éneklés és a dobolás összetartott bennünket. Közösségi élményben volt részünk. Valami szépséggel töltött el az, hogy ennek a közösségi élménynek a megéléséhez nem volt szükség alkoholra vagy más pótszerekre. Egyszerűen a hangszerek által megtörtént a csoda. Most döbbenek rá, hogy odahaza mennyire nagy kár és megfosztottság az, hogy az emberek és fiatalok nagy része nem tud hangszeren játszani. A közös zenélések sokat tudnának segíteni... Az utca egyik részét teljesen elálljuk. Négy- négy szobor, és közöttük 16 srác, aki zenél és énekel. Az emberek tolonganak. Fantasztikus élmény nekik is, de nekünk is. Mindannyian érezzük, hogy ez az utolsó este.

2012. április 22.

A közösség tanárainak és diákjainak nagy része ma kapja ki az egy évben esedékes egy hetes vakációt. Mi is hamarosan visszautazunk a Bangkok közelében található tanyára, ahol az eddigi alkalmakkor voltunk. Itt valóban jobb, mert az éjszakai hőmérséklet emberi és szúnyogok sincsenek. Tíz órára beszéltük meg az indulást, de helyi szokás szerint fél egy lett belőle. Így alkalmunk van végignézni, ahogy mindenki elmegy. Nagyon érdekes érzés. Elsőnek a börtönös fiúk mennek. Egy- két fényképkészítés, aztán hosszasan integetünk. Már most elkezdjük leszervezni, hogy az augusztusi turné alkalmával elmegyünk hozzájuk is. Aztán szerre a diákok is mennek. Van, aki után a szülők jönnek. Érdekes megismerkedni velük. Aztán egy nagy csoportot kivisznek az állomásra, mert ők egy irányba mennek. Lassan kiürül minden. A diákok egyébként egész évben itt vannak, és csak egy hét vakáció van számukra. Van, aki örvend, hogy egy kicsit hazamehet, van, aki nem annyira lelkes.

OSONÓ NAPLÓ

Az itteni közösség helyett egy tönkrement család fogadja majd. Elindulunk mi is. Egy tíz órás út vár ránk. Rengeteg ötletünk, tervünk, pozitív energiánk van a munkánkkal kapcsolatosan. Valahogy olyan jó lenne ezeket otthon, a kelet-európai körülmények között nem elveszíteni. Valahogy olyan jó lenne otthon is ezeknek, vagy hasonló projekteknek nekifogni. Valahogy olyan jó lenne élhetőbb országot létrehozni erős civil kezdeményezésekkel. Valahogy olyan jó lenne nem beleroskadni a bürokráciába, az agyonszabályozásokba. Utazás közben nézem, hogy mennyire ritka a közlekedési tábla. Mennyire szabályozva a sebesség, de egyáltalán a forgalom. Egy szabadságot érzek ebben is. Megkérdezem a sofőrünket, hogy milyen gyakran vannak közúti balesetek. A válasz rövid: nagyon ritkán... Mivel nincs annyi szabály, mindenki figyel...